

Sovjetska Rusija pledira za redukcijo oboroževanja

Litvinov predložil veliko število načrtov, ki naj bi služili za bazo totalne razorožitve. Pritožbe proti zapostavljanju Rusije

Ženeva, 12. febr. — Maksim Litvinov, sovjetski komisar za zunanje zadeve in načelnik ruske delegacije, je včeraj predložil serijo načrtov za redukcijo oboroževanja.

Dejal je, da sovjeti žele destrukcijo najbolj učinkovitega orodja, vključevši tanke, težko artilerijo, bojne ladje z več kot desetstično tozono, vojaške zrakoplove, letala za težko bombardiranje in vse drugo destruktivno orožje kakor tudi vse aparate bojevanja s strupenimi plini. Dalje je zahteval razorožitev veselih ob ruski meji. S tem je cikal na Japonijo, ki je odklonila sovjetski predlog glede nenapadnega pakta. Rekel je, da so se belogardisti na vzhodu pričeli oboroževati proti Rusiji.

V svojem govoru je pobijal načrt, ki ga je par dni prej predložila francoska delegacija. Ta načrt predvideva oboroženo Ligo narodov, ki naj bi izvajala policijsko oblast in izravnavala mednarodne spore. Dejal je, da bi to pomenilo debato o problemih, katere je Liga neuspešno reševala zadnjih deset let.

Litvinov je poudarjal, da le splošna in totalna razorožitev more dati garancije za vzdrževanje miru in preprečitev vojne. Samo omejitve in redukcije ne zadostujejo.

"Sovjeti hočejo zaščito pred napadi", je dejal komisar. "Taka zaščita pa je mogoča le, ako se države izrečejo za splošno in totalno razorožitev."

Priložil se je tudi proti zapostavljanju sovjetske Rusije. "Ena najmočnejša pomorska sila ne skuša niti prikriti sovražstva in odklanja normalne diplomatske odnose z Rusijo", je rekel Litvinov. Pri tej opazki je poskušal ameriški poslanec Hugh S. Gibbons, ker so bile Litvinove besede naperjene proti Združenim državam, ki odklanja priznanje Rusije.

"Železna fronta" proti fašizmu v Nemčiji

Berlin. — Nemško delavstvo je ustanovilo novo bojno organizacijo proti fašizmu. Imenuje se "Železna fronta", ki je izpolnitev Reichsbannerja, socialistične obrambne organizacije.

"Ni ne verujemo v razbijanje glav", je rekel Paul Loebe, predsednik reichstaga, na velikem zborovanju zastopnikov delavskih organizacij, ki so napolnili največjo dvorano v Berlinu. "Ampak ako Hitler javno govori, da se bodo kotale glave po pesku, in ako drugi voditelji fašistov obetajo, da bodo postavili ob zid tisoče marksistov in da bo cesta iz Monakova v Berlin poseljena z židovskimi glavami, ali je čudno, ako tak govorjen je povzroča nasilja? Prišli smo na lastno obrambo in proti orožju se moramo postaviti z orožjem."

Progresivci v senatu zahtevajo nadaljnjih 375 milijonov

Washington, D. C., 12. febr. — Sponzorji originalnega LaFollettevega načrta glede \$375.000.000 vladne podpore za brezposelne so sprejeli dodatek, ki ga je predložil senator Norris in kateri predvideva nadaljnjih 375 milijonov dolarjev, ki naj bi se porabili za gradnjo cest in druga dela, kar naj bi ublažilo brezposelnost. O načrtu se je vršila vroča debata in pričakuje se, da bo danes prišel na glasovanje.

Banka zapira vrata

Boston, Mass. — The Somerville Institution for Savings, ki je imela za \$5.000.000 hranilnih vlog, je zapirala vrata. To je prva velika banka za hranilne vloge, ki je skrahnila v tem mestu.

Papež in Mussolini v prijateljskem objemu

Spor, ki je izzval ostro besedno bitko v prošlem poletju, pozabljen

Rim, 12. febr. — O čem sta papež in fašistični diktator govorila v zaprti sobi papeževе privatne knjižnice tekom dolge konference včeraj zjutraj, ni znano, toda na obrazih obeh, ki sta stopila iz knjižnice, se je poznalo, da je bil razgovor prijateljski.

"Bila je dolga avdienca — in zelo prijateljska in lepa", je dejal Mussolini pozneje. To pomeni, da sta nasprotnika, ki sta stopila drug drugemu tekom spora v zadnjem poletju, pozabila na vse sovražnosti in sklenila trdno prijateljstvo.

Na stolpu cerkve sv. Petra so vihrale zastave, znak osebnega prijateljstva med diktatorjem fašistične Italije in vrhovnim poglavarjem katoliške cerkve. Vojaški so se postavili ob katedrali, Mussolinijevi črnosrajčniki pa so obkolili trg sv. Petra. V teku so bile velike ceremonije in tretja obletnica lateranskega pakta je bila dramatično proslavljena.

Vatikanska godba je zaigrala fašistično koracnico in s tem naznanila Mussolinijev prihod. Po avdienci s papežem je Mussolini obiskal tudi kardinala Pacellija, papeževga državnega tajnika.

Mussolini je prispeel v Vatikan tako mesto dvajset minut pred doletenim časom. Po nekaj trenutkih tavanja so se odprla vrata papeževе knjižnice in prikazal se je papež. Mussolini se mu je globoko poklonil in poljubil papežev prstan. Vrata so se potem zaprla in Mussolini je ostal sam s papežem v avdienci, ki je trajala eno uro in pet minut.

Ko je Mussolini prišel iz knjižnice, so se mu približali fotografji, katere pa je zapodil. "Vi ne smete jemati slik, kadar molim", je dejal diktator.

Prodloga za okrepitev kredita pred kongresom

Voditelji obeh strank podpirajo načrt

Washington, D. C., 12. febr. — Zakonski osnutek, ki predvideva "zmerno inflacijo" valute, katerega je sestavila koalicija Hooverjeve administracije in demokratski voditelji v kongresu, je bil včeraj predložen v višji zbornici po demokratskem senatorju Carter Glassu. V nižji zbornici je osnutek predložil Henry B. Steagel, demokratski kongresnik iz Alabame.

Osnutek, ki ima namen dvigniti cene potrebnih, povečati kredit in podpreti majajoče se finančne institucije, vsebuje naslednje točke:

1. Odbor federalnih rezervnih bank ima moč sprejemati vse direktne obljave zvezne vlade v kolikor se te nanašajo na izdajanje federalnih menic.

2. Grupe petih ali več bank federalnega rezervnega sistema lahko dobivajo posojila iz sklada sistema federalnih bank na individualne menice na bazi dogovorjenega poročstva.

3. Vsaka banka, ki je članjena pri federalnem rezervnem sistemu in se nahaja v potežkih in nima rediskontne aktive, lahko dobi kredit pri federalnih rezervnih bankah ali pa zahteva menice, ki so zasigurate za federalne rezervne banke.

Senator Glass je izjavil, da načrt nima namena povzročiti prevelike inflacije valute. Dejal je tudi, da bo imela skema ugoden učinek na finančno situacijo, ako bo vodstvo federalnih rezervnih bank pravilno in modro postopalo pri izvajanju načrta.

OBNOVLJEN NAPAD NA KITAJ-SKE UTRDBE

Japonci se pripravljajo na odločilno bitko, da prisilijo Kitajce na umik. Poveljniki inozemskih bojnih ladij posvarjeni

Sangaj, 12. febr. — Admiral Nomura, vodja japonskih militarnih operacij v Sangaju, je formalno obdoločil kitajske avtoritete kršitve premirja v kitajski četrti, ki je bilo razglašeno, da se roči civiliste in ranjenje iz bojne cone. Nomura trdi, da so Kitajci pričeli obstreljavati japonske pozicije.

Sangaj, 12. febr. — Danes je ponovno izbruhnila vroča bitka med kitajskimi in japonskimi vojaškimi silami, ko so Japonci otvorili bombardiranje kitajskih utrdb ob Woosungu.

Vrhovni stan japonske armade je naznanil, da bodo letalci pričeli metati petsto funtov težke bombe na utrdbе, da prisilijo kitajsko posadko na umik. Do sedaj so glavno vlogo pri napadih igrali topovi bojnih ladij in strojne puške.

Včeraj je bilo razglašeno štirurno premirje v kitajski četrti na prizadevanje francoskega duhovnika Jacquinota, da se tako da prilika za rešitev ranjenih civilistov, ki so bili zajeti in izolirani valed napada od obeh strani. Do večera so rešili krog tristo civilistov in vojakov, ki so bili ranjeni v teku bitke.

Japonci so prepričani, da bodo pregnali kitajske čete iz utrdb le potom velikih militarnih operacij ob vsej bojni črti, ki je dolga šeststajset milj. Vojaške avtoritete so danes naznačile, da se pripravljajo na odločilno ofenzivo, ki bo strla kitajski odpor. V ofenzivi bodo sodelovale bojne ladje, artilerija, infanterija, pomorščaki in letala.

Predno bodo Japonci otvorili ofenzivo, bodo obvestili in posvarili poveljnike inozemskega, bojne brodovja, ki se nahaja na reki Whangpoo, naj se ne bližajo woosungskim utrdbam.

Napredni literatje pledirajo za Mooneyja

San Francisco, Cal. — Mooneyjev obrambni odbor poroča, da je Theodor Dreiser, znani radikalni pisatelj in avtor romana "An American Tragedy", toplo apeliral na governorja Rolpha, naj izpusti Mooneyja in Billingasa iz ječe. Drugi ameriški literatje, ki so se pridružili apelu, so: Sinclair Lewis, Sherwood Anderson, Edna Ferber, Rupert Hughes, Fannie Hurst, Carl Sandburg, Edna St. Vincent Millay, Upton Sinclair, H. L. Mencken, John Erskine, Elmer Rice, Will Ervine, John Dos Passos, Lucia Trent, Ralph Cheyney in drugi.

Brazilsko delavstvo se pridružilo internacionali

Curih, Švica. — Brazilsko delavsko stranko je vložila aplikacijo za pristop v Delavsko in socialistično internacionalo.

Skonvencije rudarske unije

Vsak premogovni distrikt bo lahko sklepal mezne pogodbe

Indianapolis, Ind. — (FP) — Na zaključni seji konvencije mednarodne rudarske unije je bila sprejeta resolucija, ki določa, da posamezni premogovni distrikti lahko še vnaprej vodijo pogajanja in sklepajo mezne pogodbe z operatorji. Ta sistem je bil sprejet l. 1928 in ponovno odobren na konvenciji v Indianapolisu.

Pogodbi med rudarji in operatorji v državah Illinois in Indiana potečeta 1. aprila t. l. Tako po zaključku konvencije se je sestel mezdni komitej illinojskega distrikta na svojem zasedanju. Pričakuje se, da bo predložil operatorjem zahtevo za uveljavljanje šesturnika in pet dni dela v tednu.

Konvencija dvanaestega premogovnega distrikta se bo otvorila 16. februarja v Springfieldu. Na konvenciji mednarodne unije je bila sprejeta resolucija, ki določa, da se razprava o inženirski proti vmešavanju John L. Lewisa v posle dvanaestega distrikta obnovi na springfieldski konvenciji.

Prihodnja konvencija UMWA se bo vršila v januarju 1934 v Indianapolisu. John Boylan, predsednik prvega rudarskega distrikta, in John O'Leary, organizator mednarodne unije, sta bila izvoljena za delegata na svetovni rudarski kongres.

Domači drobci

Iz Chicagoa. — "Chicago Herald and Examiner" je poročal v četrtki, da je mrs. Frances Tauchar prejela 36.1400 pism, kar so pred enim tednom listi po vsej Ameriki naznanili, da je podedovala milijon dolarjev po svojem stricu Antonu Klemencu v Ilirski Bistrici v Primorju. (Prva vest, da je odpotovala v Wyoming, ni bila resnična.) Poleg tega je telefon v njenem stanovanju zvonil neprenehoma. To jo je prislilo, da je spremenila številko. Pisma so večinoma žensitvene ponudbe. Med drugimi se ji ponuja tudi neki "radio announcer" iz St. Louisa in neki iznajditelj iz Pittsburgha, ki "silno potrebuje denar". Ponudbe prihajajo iz vse Amerike in Kanade. Pravniška tvrdka Aronin & Ehardt v Berwinu zastopa dedinjo in skuša s pomočjo nekega italijanskega odvetnika iztrjati dedščino.

Iz Clevelanda. — V Conneautu je umrl John Ljuba, star 43 let in doma iz Vinjega vrha pri Beli cerkvi na Dolenjskem; v Ameriki je bil 25 let in zapuščena žena ter pet nedoračlih otrok.

Federacija podpira letalec

Chicago, 12. febr. — Dvainsdvajset letalcev, ki so zastavkali proti Century Air Lines, ko jim je reducirala mezde, so včeraj prejeli zagotovilo od Williamu Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, da jih bo federacija podpirala v njihovem boju proti letalski korporaciji.

DVA HRVATSKA KOMUNISTA POMILOŠČENA

Pomilostitev jima je izpelovala American Civil Liberties unija.

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Teden dni sta bila pomiloščena Pete Muselin in Tom Zima, ki sta bila pred leti obsojena kot "uporniki" na pet let ječe in pričela služiti kazni v decembru 1929. Pomilostitev je izpelovala American Civil Liberties unija.

Zneno z Milanom Rešetarjem, ki je lanko leto umrl v zaporu radi tuberkuloze, katere se ga je bila lotila v kaznilnici, sta bila Muselin in Zima aretirana na dan obletnice premirja l. 1926 po Jones in Laughlin policiji. Spoznani so bili krivim kršenja protipolitične postavbe na podlagi komunističnih tiskovin, katere je policija našla v njih stanovanjih, in kaznovani so bili na pet let ječe.

Proti tej drastični kazni in v svrhu preizkusa ustavnosti tega zakona je bil vzet prisiv na državno vrhovno sodišče, ki pa je obsodbo potrdilo. Bil je to prvi slučaj, da se je policija poslužila tega protidelavskega zakona. Prosekuciji je pomagala tudi Ameriška legija.

Unija za civilne svobodščine sedaj namerava koncentrirati svoje sile, da izposluje pomilostitev rudarstvih stavarjev zapadne Pennsilvanije, ki so bili obsojeni v zapor v zvezi z zadnjo rudarsko stavko.

Evkicije družin jim delajo glavice

San Francisco, Cal. — V tem mestu je izgnanih vsak mesec štiri sto družin radi neplačane stararine. Centralni odbor meščanskih klubov si beli glave, kako bi tem družinam pomagal, ker so brez strehe, zima pa že od l. 1887 ni bila tako huda kot je letošnja. Sugestirano je bilo, naj jih zaposli mesto pri gradnji cest, da z zaslužkom plačajo stanovanje, ali pa jim da delo pri popravljanju zapuščenih hiš, v katere naj se naselijo. Ako bi država ne imela ugodne postavbe gleve evkicije, katere se lahko izvrše šele po treh mesecih odpovedi stanovanja, bi bilo število izgonov še večje.

Nad polovica dohodkov se letaka v štiri države

Washington, — Leta 1929 so državljani (bogatin) Illinois, Californije, Pennsilvanije in New Yorka prejeli nad 50% vseh prijavljenih dohodkov. Newyorški bogatini so prejeli največji kos, nad eno četrtino vseh dohodkov, več kot sedem milijard in pol.

Delavska agitatorja ugrabljeni

Knoxville, Tenn. — Joe Weber in Bill Duncan, organizatorja National Miners unije, sta bila ugrabljeni v Harlanu, Ky., in odpeljana v državo Tennessee. Na meji sta bila ugrabljena in člani drhali so jima zagrozili s smrtjo, če se še kdaj pokazuje v okraju Harlan.

Letalci napadli kitajske begunce

Bombe ubile 50 Kitajcev v šotarišču. Japonska se oprostila pri ameriških avtoritetah radi napada na tekstilno tovarno

Sangaj, 12. febr. — Nejevolja med inozemskim prebivalstvom v Sangaju, ki jo je povzročil bombni napad na kitajsko tekstilno tovarno v ameriški sekciji mednarodne kolonije in je bilo pri eksploziji ubitih pet žensk in več ranjenih, se je povečala, ko se je zvedelo, da so japonska letala vrgla več bomb na šotarišče kitajskih beguncев, ki je bilo postavljeno za žrtve povodni ob reki Yangtze. To šotarišče se je nahajalo v notranjosti kitajskega teritorija.

Japonski letalci so uprizorili napad 29. januarja, kar je razvidno iz pisma, ki ga je objavil sir John Hope Simpson, generalni direktor komisije za odpomoč žrtvam povodni.

Simpson pravi, da so japonski letalci brez vsake provokacije pričeli metati bombe na šotarišče. Petdeset beguncев je bilo pri tem ubitih in več ranjenih. Simpson je pozneje poslal oster protest Ligi narodov, amerškemu konzulu v Sangaju Edwin S. Cunninghamu in japonskim avtoritetam. V protestu pravi, da je bil napad na šotarišče beguncев nečloveški in nepotreben.

Poveljništvo japonske pomorske sile v Sangaju je včeraj obvestilo ameriške avtoritete, da oblažuje bombni napad na kitajsko tekstilno tovarno.

Zapiranje šol v Arkan-

soom
S poukom je prenehalo še nad 700 šol radi pomanjkanja financ. Graft v državnem parlamentu

Little Rock, Ark. — (FP) — V Arkanzasu je bilo zaprtih že 725 ljudskih šol radi pomanjkanja finančnih sredstev in število dnevnih narašča. Povprečna učna doba v teh šolah je letos trajala manj kot štiri mesece, lansko leto pa je bila šest mesecev in pol. Prizadetih je krog 40.000 učencev.

Število zaprtih šol bi bilo še večje, ako bi se učitelji ne žrtvovali in podučevali, neglede, če redno prejmejo plačo ali ne. Od 12.963 učiteljev v državi je 4928 učiteljev, ki prejema lo del plače. V nekaterih šolskih distriktih pa sploh še dalj časa niso prejeli mezd in so na enakem stališču kot učitelji v Chicago.

In medtem, ko je vse šolstvo v državi v škripcih, pa vsakrižem leto obdolišite o velikem graftu v državnem departmentu za gradnjo cest. Komisija, ki vodi to delo, je v zadnjih petih letih potrošila sto milijonov dolarjev. Radi obdolišite o velikem graftu zahtevajo pregled njenih poslovnih knjig, čemur se pa komisija protivi z vso odločnostjo. Do sedaj je še tudi niso prisilili.

Governerjeva komisija proti uklenjenju nočnega dela

Providence, R. I. — Governerjeva komisija se je izrekla proti zakonitemu uklenjenju nočnega delovnika za ženske. V poročilu pravi, da je "tendence industrije, da nudijo ženskam isti status kot moškim," kar je tipični podjetniški argument, kadar gre za protekcijo žensk. Pri plačah za enaka dela ne priznavajo ženskam "enakega statusa," ampak plačujejo ženskam manj kot moškim. Država Rhode Island je pod kompletno dominacijo DuPontovih interesov.

Tomaž Golob umrl

Chicago. — Sinoči (petek 12. feb.) je po dolgi bolezni na ledvicah v starosti 58 let preminul Tomaž Golob, član društva št. 131 SNPJ in bivši gl. odbornik SNPJ. Pogreb bo v ponedeljek. Civilni obredi bodo opravljeni na domu, 2450 S. Avers ave., in potem na grobu v La Salle, Ill., kjer bodo pokopani pokojnikovi ostanki. Prizadetim nase sočlajem

KOMUNISTIČNA AGITACIJA NA KITAJSKEM

Japonaki in drugi imperialisti se igrajo z revoluto, ki bo pogoltna kitajske mase v komunistični tabor

New York. — (FP) — Medtem ko dnevene vesti iz Daljnega vzhoda poročajo o japonskih vojnih operacijah v Mandžuriji in o bitkah v Sangaju ter o kretanju vojnih mornaric zapadnih velesil, se širi v južnem delu in notranjosti Kitajske oživela komunistična revolucija.

Poročila New York Timesu pravijo, da so si komunisti ponovno osvojili ves del province Kiangsi, ki so ga imeli v zrak pred enim letom, predno je proti njim prišel z vojaškimi operacijami bivši in nedavno odstopil predsednik Kitajske Chiang Kai-shek. Kitajski komunisti so dobili kontrolo še tudi nad provincama Hupeh in Hunan, kjer organizirajo kmete, delavce in "bandite" v sovjetske in sovjetske armade.

"Nikdo, ki pozna Kitajsko, se ne bo šudil, ako bo do prihodnjega junija vsa dolina Yangtsi, od Kluklianga do Szechuana, v rokah komunistov, pravi Timesov poročevalec. V drugem poročilu, ki se nanaša na izjave misljo-narjev, prvi, da sprejemajo kmete in revno ljudstvo vračajoče komuniste s velikim veseljem, ker je bil njihov položaj boljše pod komunistom kot pod nankingsko vlado. Imeli so več svobode in manjše davke.

Ta poročila iz konservativnih virov datirajo pred japonsko okupacijo Sangaja. Imperialistični napadi na kitajsko obrežno mesta in sugestije Japoncev, da si vzelih razsele Kitajske, je le razplavanje komunističnega požara. Amerika in Anglija sta alcer odklonili japonsko sugestijo za razkosanje dežele, vendar pa je iz vseh akcij razvidno, da se težnje imperialističnih velesil ne razlikujejo, ker vse so posla-le bojno brodovje in vojaštvo na Kitajsko s poudarkom, da protektirajo svoje interese. In dokler Japonaka ne bo ogrožala teh interesov, toliko časa bo imela tudi proste roke v "protektiranju" svojih interesov.

Kaj se izčrpi na Daljnem vzhodu v bližnji bodočnosti, ali svetovni požar ali pa nadaljuje guerilsko bojevanje, je nemogoče napovedati. Gotovo je to, da bo imperialistični napad Kitajske to silomašno in kaotično delo tiral bolj in bolj proti Moskvi. Vse napovedi Rusije, da je Liga narodov brez moči in da so vse pogodbe krpa papirja, so se uresničile. In ako bi se bile imperialistične velesile zarotile, da posejajo eno petino svetovnega prebivalstva v rdeči tabor, bi svojo programa ne moglo bolje izvesti kot ga sedaj.

Governerjeva komisija proti uklenjenju nočnega dela

Providence, R. I. — Governerjeva komisija se je izrekla proti zakonitemu uklenjenju nočnega delovnika za ženske. V poročilu pravi, da je "tendence industrije, da nudijo ženskam isti status kot moškim," kar je tipični podjetniški argument, kadar gre za protekcijo žensk. Pri plačah za enaka dela ne priznavajo ženskam "enakega statusa," ampak plačujejo ženskam manj kot moškim. Država Rhode Island je pod kompletno dominacijo DuPontovih interesov.

Tomaž Golob umrl

Chicago. — Sinoči (petek 12. feb.) je po dolgi bolezni na ledvicah v starosti 58 let preminul Tomaž Golob, član društva št. 131 SNPJ in bivši gl. odbornik SNPJ. Pogreb bo v ponedeljek. Civilni obredi bodo opravljeni na domu, 2450 S. Avers ave., in potem na grobu v La Salle, Ill., kjer bodo pokopani pokojnikovi ostanki. Prizadetim nase sočlajem

Apeli za mir poplavljaajo razorožitveno konferenco v Ženevi. Sila kaže prezentacijo peticije za mir, ki ima dva milijona podpisov iz Londona. Konferenca je odstopila eno celo sejo—dve uri in pol—za sprejemanje teh peticij iz vseh dežel sveta.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Neposredna: za Zdravstveno dršvo (levo Chicago) in Kanado \$4.00 na leto, \$3.50 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$6.75 na pol leta; za inostanstvo \$6.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$6.00 per year.

Cine članov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s Hoto: PROSVETA

2537-55 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležke iz raznih krajev

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — Velikostna Amerika! Katera druga država bi omejevala svoje pridelke bombaža, da prepusti trg Rusiji in Egiptu?

Če delavska vlada izvaja strogo diktaturo, da brani interese ljudstva, je to tiranija, ako pa jo izvaja buržoazna vlada, da ščiti interese male skupine kapitalistov, je pa demokracija.

V nekaterih deželah povzročajo potresi milijarde škode, v Ameriki imamo pa Wall Street.

Amerikanizem: Učiti ljudstvo, da družina lahko živi za manj ko \$500 na leto in tarnati nad propadom toliko trgovin.

Debele ženske bi lažje shujšale, ako bi se odpravilo — can openers.

Zvočni film ima moč svoje slabe strani, toda rešil nas je bedakov, ki so glasno čitali napise.

Mussolini je proti omejitvi porodov in to je dobro, ker čimveč jih bo, tem lažje bodo plačali Ameriki.

Amerikanizem: Pripovedovati drugim narodom, kako naj gospodarijo — iskati primernege človeka, kateri bi znal spraviti našo zavoženo gospodarstvo v red.

V sedanjih časih so zmagovalci tisti, kateri posedajo državi, ki je zgubila vojno, denar, da plača vojne dolgeve.

Modri človek je tisti, ki razumeva, da temelji resnica na dejstvih, ne pa na njegovem razumevanju dejstev.

Starokopitni ljudje so tisti, kateri mislijo poprej na grocraja, potem se le na gasolinsko postajo.

Rusi so močnejši brezverci, toda oni ne prosijo boga za zmago v vojni in tudi ne pričakujejo od njega pomoči v slabih časih.

Kopiranje zlata ne bo Franciji pomagalo — škrtjla se oglasi navadno tam, kjer ni zlata.

Križa ima tudi svojo dobro stran. Maršalkateri je že spoznal, da ni tako moder, kakor si je domišljeval.

Medeni tedni končajo takrat, kadar spozna on, da ona ne zna kuhati, ona pa, da avtomobil še ni plačan.

Zakaj se nekatere opice niso razvile v človeka, spozna človek, kadar posluša pristni ameriški jaz.

Tudi plinske bombe imajo svojo dobro stran. Ob času neprilic kovanega napada, nas tencialke ne bodo mogle nadlegovati s spovedjo, predno se zadušimo.

Člani podporne organizacije, ki je zgrubila denar v propadli banki, se lahko tolažijo — neka druga organizacija ga je posodila neki cerkvi.

V srednji stan spadajo tisti, kateri ne stojijo družabno dovolj visoko, da bi klepetavosti zasledov prezirali in ne dovolj nizko, da bi se jih izognili.

Spartak.

"Pustite društva!"

Pittsburgh, Pa. — Tukajšnji dušni pastir v svojih pridigah priporoča faranom, naj pustijo društva, denar, katerega plačajo za assement, pa naj darujejo cerkvi!

Dvomim pa, da bodo verniki upoštevali njegov nasvet, ker se zavedajo, da cerkev jim ne bo dala podpore, ko bodo bolni, ne bo izplačala operacijske in druge odškodnine, niti ne bodo njihovi svoji dobili posmrtnine od cerkve. Največ kar verniki lahko dobe od cerkve, oziroma njih predstavnikov, je obljuba "nebe" brez vsake garancije ter "večno" veselje po njihovi smrti!

Živimo v dobi arogantnega kapitalizma, vsak mora biti materialist, ker od samega zraka ne more nobeden živeti. Kaj je du-

hovniku mar, če bolnik ne dobi podpore, odškodnine, ali njih svoji posmrtnine, samo da cerkev dobi svoje, drugo lahko vse hudiče vzame. Mnogo slučajev je; ako umri ne bi bil pri nobenem društvu, bi izostal bakiš za gošpoda župnika.

Na 3. feb. je umrl član društva 118 v Mercy bolnišnici, br. Martin Dolar. Pogreb je bil cvilen, pokopan je na Monongahela pokopališču v Braddocku, Pa. Tu zapuša brata. Kot večni popotnik si bil, nikjer zadovoljstva nisi dobil, zdaj počivaj v miru! John Ban, tajnik.

Kritika kritike

Cleveland, O. — Pojasnilo k Podgoričanovi kritiki o Gorkijevi drami "Na dnu", ki je bila uprizorjena pod avspicijo "Delavskega odra" 31. jan. t. l. tukaj.

"Na dnu"! Že sam naslov nam pove, da ljudje, ki nastopajo v tej drami, niso več ljudje v pravem pomenu besede, pač pa izmečki, ki jih je življenje, oziroma kapitalistični sistem pahnil v nižnje človeške družbe. Torej priznava, do gotove meje, tudi to, da jim očita, da so sami padli? Torej od teh ljudi pričakovati usmiljenja, obzirnosti, etike ali pa olike, bi bilo malo preveč zahtevati, če se hoče dramo tako uprizoriti, kakor jo je zamislil Gorki sam.

"Na dnu" se lahko z mirno vestjo imenuje bliser socialnih dram. Kdor dramo prečita in prebudi, bo takoj videl, da je Gorki mojster vseh mojstrov v obdelavanju socialne drame. Ta drama je šla čez svetovne odre in skoli svetovne kritike. In tisti "prmejdus" nad katerim se Tone spodtika, je prestal v Parizu, Londonu, Berlinu, Tokiju, Ljubljani, New Yorku, na Dunaju, v Rimu in tudi pri nas v Clevelandu. Drama sama na sebi je svetovnega slovesa. Torej kaj se moremo mi spodtikati ob tisti "prmejdus"? In končno pa ni Tone tistega "prmejdusa" pravemu igralcu obelil na vrati! Tisti "prmejdus" je izgovoril Satin in se Vasilij! So pa druge stvari v drami, ki so bolj odbojajoče za sentimentalne dušice kot tisti "prmejdus". Vidiš, Tone, tako je!

Kritik, če hoče biti pošten, mora delo prečitati in prebudi. Posebno vestno pa mora prečitati Gorkijevo delo "Na dnu".

"Rabuka" na koncu tretjega dejanja ni prava "rabuka", kot jo hoče prijatelj Tone prikazati. Že v drugem dejanju se pokaže zvitost Vasilice, ki hoče na vsak način pridobiti Pepela, da umori njenega moža Kostiljova. Posreči se ji šele, ko na zvit način zaplete v ta prepričanje, da Pepel ljubi. Šele sedaj se ji Pepel nekoliko poda; potrebno je, da se kako surovo dejanje od strani Kostiljova napram Nataši.

Kostiljov nastop proti Nataši v tretjem dejanju je le podpis tega, kar je Vasilica povedala Pepelu v drugem dejanju. In tedaj je sklep v Pepelu storjen, da ubije Kostiljova. Vsa "rabuka" se odigra za kulisami in "iz rabuke" pripeljejo Natašo krvavo in polno na dvorišče. Pepel, poklican, da Kostiljov pretepa njegovo ljubico, se kratkoma zapodi v Kostiljova in ga na mestu ubije, ker je aktenji v sebi že v sredi tretjega dejanja, da ubi-

Kostiljova ob prvi priliki! Tako je, Tone, in nič drugega; če meni ne verjameš, pa v knjigo pogledaj in prebudi!

Kar pa se tje pretiravanja Vasilice (mrs. M. Debevc), je Tonetova kritika popolnoma napačna. Ker sem napisal "napačna", je seveda tudi moja dolžnost, da povem zakaj. Vasilica je v vsej igri zmajala te ljudi s svinjami in podobnimi psovskami. Le na koncu tretjega dejanja, ker bi ti ljudje, ki jih je prej zmajala; lahko koristi njenim osebnim nakanam, jih nankrat nazove z "golobčki"! Zakaj? Vidiš Tone, njena stvar gre v klasi, njena zvitost je začela roditi sadove, in ti praviš — da je "pretiravala"! Ne, Tone, ni pretiravala! Ampak veselja se je, ker se je vse njeno spletkarenje proti Kostiljovu obneslo in se realiziralo. Zvitost ženske, Tone, je bruhanja z vso njeno silo na dan, ko je videla, da so se uresničili vsi njeni podli naklepi. V vseh njenih nastopih si lahko zapazil njeno pretkanost, v besedah, ki so bile jasno izražene in razumljivo povedane, je odsevalo eno, in to je: smrt Kostiljovu ne glede na posledice! In ti praviš, da je "pretiravala"! Tone, napačna je tvoja sodba. In da je bilo "sem in tam malo pretiravanja", nastane pa vprašanje, kje in kdaj je bilo pretiravanje? To ne pove ničesar in tudi ni vredno človeka, ki se hoče postaviti za kritika. Veš, Tone, treba je povedati, zakaj in kje je bilo pretirano?

Moral bi videti to dramo pred leti v Hana gledališču v Clevelandu, ko jo je igralo oboje ruskega Moskoveškega gledališča umetnosti, ki je bilo na turi po Ameriki! Pri tisti predstavi so se nekatere sentimentalne damice odstranile, ker jim je bilo "preveč", kar so ti ljudje počeli na odru! Pljuvali, davili se, pijani, malone razgaljeni... in to je bilo proti koncu četrtega dejanja — za namček. Če bi pri nas kaj takega naredili, potem bi se mogoče tudi kdo odstranil iz dvorane, se vadel na kritični stolec in zapisal, da to sploh ni igra in da oni, ki igrajo, sploh niso ljudje.

Tako je, vidiš, Tone, opisovanje nesrečnih zaljublencev in kritika Gorkijevega "Na dnu" ne greta skupaj in ne bosta šla nikdar!

Toliko sem čutil kot svojo dolžnost, povedati v boljše razumevanje drama, ki je vredna, da se jo pravilno razume. Povedati moram, da sploh dvomim, da je Podgoričan čital "Na dnu" prej, ko je začel pisati kritiko, ali da jo je sploh kdaj prečital.

Joseph Skuk.

Sposota

Barberton, Ohio. — V nedeljo 31. januarja sva se podala z bratom in soprogo v Cleveland, da vidimo igro "Na dnu", mojstrsko Gorkijevo delo. Bil je precej mrzel dan, a nas ni ostrašil, ker naša fodka nas je varno pripeljala na naš cilj.

"Na dnu" je ena najlepših iger kar sem jih videl. Bil sem že aktiven v dramatik. Na žalost moram priznati, da rojčki v Clevelandu vse premalo poplačajo trud igralcev. Igralec je najbolje plačan, če ima polno dvorano ljudi pred seboj. Dvornica pri tej veliki igri ni bila niti do polovice polna.

Vsi igralci so izvršili svoje vloge precej dobro. Romar A. Eppich je pa izvršil svojo vlogo tako perfektno, da ne verjamem, če bi jo mogel kdo bolje izvršiti.

—Fotograf Pictorial.

Tone Maček:

Francisco Ferrer, predhodnik in mučenik svobodne Španije

Ne samo cerkev, temveč katolicizem sam začenja med španskim narodom izgubljati tla, kajti stara resnica je, ekstrem rodi vedno nasprotni ekstrem.

Brazde so bile torej že zorane za seme, ki ga je Ferrerjeva moderna šola začela sejati. Njegova zasluga pa je, da je vsemu gibanju dal trden temelj in novo fasado s strogo določenim organizacijskim sistemom. On je šele s svojimi talentom in premoženjem, ki mu je bilo na razpolago, oskrbel temu gibanju novih in primernih učnih pripomočkov, predvsem monistično-racionalističnih učnih knjig.

V predrevolucijski dobi je bilo duševno kakor tudi gospodarsko življenje v Španiji podrejeno katoliški duhovščini in koruptni uradniški oligarhiji. Velik del odraslih Špancev je ostal nepismeni. Šole, tako cerkvene kakor državne (obstoje namreč že od leta 1873, zakon o šolski obveznosti, ki pa je večinoma samo na papirju, ker se država ne briga za sredstva, da bi se mogel izvajati in prepušča inicijativo o šolstvu zasebnikom), so pravcati brlogi ali zankirne barake; učitelji so navadno neizobraženi ljudje, ki so slabše plačani kakor navadni delavci. Nevednost in praznoverstvo v revnejših slojih je pa radi tega neverjetna. Njih religija je pravcati poganski fetišizem; vsaka izmed številnih "čudodelnih" svetih podob ima svoj krog častilcev, ki ji prinašajo različnih bogatih darov, medtem ko ostale zasmehujejo in sovražijo. Dragulji in pokrivala svetniških kipov se mnogokrat cenijo na milijone, celo vsote, ki se vsakoletno izdajo za sveče in kadilo, dosežajo par milijonov. Duhovništvo ima ogromne dohodke od prodaje odpustkov, s katerimi se vrši v Španiji še danes, kakor za reformacije po naših deželah, zelo razvita trgovina v obliki neke vrste vrednostnih papirjev, na katerih se pod žigom toledskega nadškofa in pod autorizacijo papeža jamči za odrešenje iz vic, ali se dovoljuje obdržati nepošteno pridobljeno blago, jesti meso ob zapovedanih postnih dneh in tako dalje.

Številno cerkva, samostanov, duhovnikov in redovnikov obeh spolov je neverjetno veliko, cerkvene ustanove posedujejo velikanska posestva in premoženja. Ne samo, da mora ljudstvo vzdrževati in nositi ta bremena posredno, tudi neposredno ga hierarhija krvavo izkorišča. Moški in ženski samostani posedujejo velika poljedelska in industrijska podjetja, v katerih se delo žensk in otrok v imenu religije brezvestno izkorišča in konkurenčna zmoglost teh podjetij je eden izmed glavnih vzrokov gospodarskega propadanja dežele, medtem ko na drugi strani pritiska na delavske plače in jih znižuje. Vse ta sistem podpirajo uradniki in politiki, ki niso nič boljši; vsak poskus, da se razmere izboljšajo, se brezobzirno zaduši.

Ali, čim gostejša je tema, tem svetlejša je v nji luč; že mala iskra je vidna daleč naokrog. Da je španski narod kljub tej strašni duševni sužnosti vedno porajal iz sebe neustrašnih mož, ki se niso plašili borbe s to temo, nas mora navdajati s spoštovanjem do njega, nam mora utrditi vero vanj in v njegovo bodočnost. Ena najsvetlejših zvezd na horizontu mračne španske zgodovine bo vedno ostal Francisco Ferrer, ki je za svobodo svoje domovine žrtvoval svoje življenje in svojo kri.

Španskim jezuitom je bil Ferrer in njegova šola največji trn v peti in iskali so prilike, da ga ugonobe. 12. aprila 1906, ravno na veliki petek, ko se vrše po španskih mestih tradicionalne pasijonske procesije, je priredila Ferrerjeva šolska zajednica v Barceloni nereligijsko mladinsko svečanost, katere se je udeležilo 1700 otrok. To je izbil klerikalni potpreljivosti dno. Prilika za maščevanje se je kmalu nudila: 31. maja 1906 je španski anarhist Mateo Morral vrget pred kraljevo poročno kočijo bombo, ki pa ni dosegla svojega namena. Morral se je v trenutku, ko bi imel biti aretiran, sam usmrtil. Atentat pa je zahteval svoje žrtev in zadoščanje. Ta žrtev naj bi bil Ferrer. Doznanlo se je, da je bil Morral a Ferrerjevo osebo znan in da je nekaj časa tudi sodeloval v njegovi založbi učnih knjig. To je bilo povoda dovolj, da so Ferrerja aretirali kot duševnega povzročitelja atentata, dasiravno ni bilo za to nobenih dokazov.

(Dolje prihodnj.)

Laznive zgodbe

Nekoč je bil v neki pisarni avinčnik. Ostal je cel dan v rokah svojega lastnika. Noben tovariš se ni domislil, da bi si ga za trenutek posodil in ga ne vrnil več.

Nekoč je bil arhitekt. Zgradil je hišo v najmodernejšem, stvarnem slogu. Navzlic temu je bilo mogoče v njej udobno prebivati.

Nekoč sta bili dve materi, ki sta se posovarjali o svojih otrocih. Vsaka je hvalila le otroke druge in govorila o nedostatkih svojih otrok.

Nekoč je bil sopotnik, ki se je vedel vso pot tako, kakor si je človek predstavljal.

Nekoč je bil človek, ki se je vedel tako, kakor je ustrezalo njegovi notranjosti, ne da bi pri tem vzbujal ogorčenje drugih ljudi.

Nekoč so bili otroci, ki svojih staršev niso smatrali za staromodne.

—Fotograf Pictorial.

Ciang Kaišek, bivši predsednik kitajske vlade, ki je pred kratkim odstopil, a zdaj je spet aktiven, ko so Japonci v deželi.

Kdor se more tako živeti v svojo vlogo in jo tako perfektno izvršiti kot jo je Eppich, je pač vreden imena igralca.

Po igri smo šli k našim znancem, da smo se malo pokrepčali, potem pa nazaj v Barberton. Dospel smo zadovoljni nazaj kraj desetih ure zvečer, čuteč v arcu, da smo zadostili naši želji.

Joseph Gabrosek.

Drobit

Export, Pa. — Westmoreland Coal Co. je 1. feb. utrgala vsem svojim delavcem 10 odstotkov na mesec.

Dramatični klub "Nagelj" uprizori igro "Mlinar in njegova hči" na 16. aprila v Mehanic dvorani. Klub je igral "Lazizdravnik" v Pittsburghu v Slovenškem domu 30. jan. Seje ima vsako prvo nedeljo ob 2. popoldne pri članu Aleksandru Skriju.

Joseph Beniger je odprl svojo trgovino na William Penn Highway, pod imenom White Front. Želimo mu obilo uspeha, obenem se pa pripravljamo za nadaljnjo sodelovanje pri klubu.

Novozvoljeni tajnik društva "Jadranska vila" št. 317 SNPJ v Exportu, Pa., je Ben Willig. Seje vsako 2. nedeljo v mesecu ob 10. popoldne.

Frank Merlak, ki je bil na lovu obstreljen, je že okreval in se je vrnil na delo.

Društvo "Jadranska vila" št. 317 je 1. januarja 1932 pristopilo k organizaciji International Labor Defense. Naše društvo bo poslalo v Herminie, Pa., 28. februarja tri zastopnike na sejo federacije SNPJ. Delegati so: Aleksander Skrij, Leopold Pristov in Ben Willig.

Italijansko društvo "Sons of Columbus" obdrži svoje seje vsako 1. nedeljo v mesecu pri Ben Willigovih prostorih.

Na 30. jan. je padla po stopnicah sestra Mary Vianich. Dobil je lahke poškodbe. — Na 5. jan. je bilo tu vse živo, ker je šla v Washington, D. C. "Jobless parada" pod vodstvom father Coxa. Na predvečer jih je prišlo na stotine in pri Ben Willigu se jim je dalo več kot 700 akodele kave. V Poljskem domu jih je spalo 200. Dobili so večerjo in zajtrk.

Ben Willig.

Radioprogram

Chicago. — Zveza čikaških stavbinskih in posojilnih društev, v kateri je tudi Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, bo dala svoj program po radiu s postaje WCFL danes (13. feb.) od 10:15 do 10:30 zvečer. Opozorjam posebno na točko "When Day is Done". Drugi program bo v sredo 17. feb. od 9:30 do 9:45 in spet od 10. do 10:15 zvečer. Na 29. feb. prične reden program vsak ponedeljek med 9. in 9:15 zvečer z iste postaje, ki je last čikaške delavske federacije. Ako želite pojasnila o stavbinskem in posojilnem gibanju, obrnite kazalo radioaparata vsak ponedeljek večer, pričeni (29. feb., na označeno postajo (970 kilociklov). — Joseph Steblay.

—Fotograf Pictorial.

Sodnik Benjamin N. Cardozo (89) v New Yorku, ki bo morda imenovan za člana najvišjega svetnega sodišča imenovala Holmesa, ki je odstopil. Cardozo je liberalnega mišljenja.

Ivan Jontez:

Njena pravica

Martin, saj ne rečem, da ni dobra in da ne zasluži areče, le bojim se, da si se ti prenaagili, da nisi premislil svojih besed in namer, da te je ljubezen udarila s slepoto in da boš nekega dne hudo obžaloval svojo nepremišljenost. Sin, ali veš, kaj si nakladaš na hrbet?! Premisli, dobro premisli! Zdaj je še čas!"

"Tisti čas, ko mi je Ema zaupala, kar sem pravkar povedal tebi, mati, sem vse premislil in moj končni sklep je bil, da je vzlic temu ne pustim. Res je, da sem bil nemilo presenečen, ker se pač nisem bil nadejal kaj takega, vendar zbolelo me je in zasmilila se mi je. Sirota, tako mlada je, pa je morala biti zmerom sama. In povem ti, mati, da sem jo potem še bolj vzljubil. Ne, mama, jaz je ne pustim! Preveč rad jo imam in še zdaj vem, da mi je potrebna kakor dež od suše razpokani zemlji. In ne boj se zame — svoje odločitve ne bom nikoli obžaloval..."

"Tako misliš zdaj, ko si preko ušes zaljubljen v njen lep obraz — in zaljubljeni mislijo po svoje, zato se tudi brž zmotijo ali uračunajo."

"Mati, jaz vem, da —"

"Vem, kaj hočeš reči, Martin," ga je prekinila mati resno. "Ti veš, da jo imaš rad — sedaj. Ne veš, pa, kako dolgo bo ta tvoja ljubezen trajala. Ali veš? Ali si gotov, da se je ne boš kmalu naveličal? Zdaj seveda misliš, da bi se je nikoli ne naveličal, ker si zaljubljen. O, le nikar ne majaj z glavo, to ni nič nemožnega, nekaj čisto človeškega je to in prav verjetno... Koliko jih poznam, ki so imeli lepe, mlade in zdrave žene, pa so se jih naveličali in se jih iznebili — in Ema je pohabljenka. — In še eno vprašanje: Ali si že mislil na otroke? Kaj, če Ema postane mati? Saj mogoče ne bo nikoli, ampak možnost je tu in z njo je treba računati. Ali je dekle sposobno za materinstvo, ali bo moglo roditi zdravega otroka?"

Martin se je zresnil ter zgrbančil čelo.

"Otroci... Ne, o tem res nisem razmišljal..."

Martin je zagodil brado med stianjene pesti ter se zazri skozi okno v noč. Otroci! Martin si je priznal, da Ema ni sposobna za materinstvo. Pohabljenka je bila. Sicer ni vedel, ali je rodovitna ali ne, vendar ga je zaskrbelo. Domislil se je, da bi ji to moglo škodovati, da bi mogla celo umreti zaradi tega. Martina je zabeležilo. Kaj storiti? V časopisih je že večkrat bral, da majhna operacija lahko odstrani takih operacij prav za prav ne smejo izvrševati. Ljudje se morajo ploditi, tudi če so pohabljeni, bebeli ali jetičniki — družba tako zahteva! Martin je to vedel. Vedel je tudi, da ta družba zahteva, da se mora reven delavec pokoravati njenim predpisom, čeprav se jih tisti, ki si lastijo pravico ljudem predpisovati, kaj smejo in kaj ne smejo storiti, sami ne držijo. Saj je vedel, da se baš ti samozvani čuvarji družabnega reda največkrat pregrešijo proti njegovim predpisom. In kar naenkrat se mu je zadelo, da ta red ni pravi in da ti predpisi, ki nekaterim kratijo, kar drugim dovoljujejo, niso dobri. In zgodilo se je, da si je Martin tedaj prvič v svojem življenju začel, da bi prišlo nekaj novega, boljše, bolj človeškega; da bi se akoro izpolnila prerokovanja tistih ljudi, ki napovedujejo novo dobo, ki ne bo poznala krivic in kratek človeških pravic. Kakor se dotlej ni dosti menil za take napovedi in za delo

tistih, ki so to prerokovali in pripravljali pot novi dobi, tako se je zdaj začel za vse to zanimati in v njem se je že porodil meglen sklep, da se tudi on pridruži onim, ki se borijo za človeške pravice. Potem ne bosta on in Ema osamljena in če ji že drugi ne bodo hoteli priznati njene pravice, jo bodo priznali oni. Sicer pa je bil Martin trdno odločen, da ne odstopi od svoje namere, pa če bi se imel spreti z vsem svetom. Ljubil jo je, Ema je hotel dobiti za vsako ceno.

Toda misel na materinstvo ga je motila.

"Mati, ali se to ne da — preprečiti?"

Mati ga je debelo pogledala.

"Sin, ali ne veš, da se to ne sme storiti, da je to greh?! Greh proti bogu in naravi! Ali ne veš, da je zakon zato, da se ljudje plodijo in da greši, kdo se v zakonu brani otrok?!"

"Greh..." je zategnil vmes Martin ter se zlovoljno zasmel. "Torej če bi se midva z Emo skušala ubraniti otrok, zato ker ona ni sposobna za materinstvo, bi se s tem hudo pregrešila? Greh... Kakopak, greh... Ampak če bi ona rodila pohabljenega otroka ali slabiča — saj drugačen bi težko bil, ker se ona ne more gibati — bi to bilo ali right, a...?"

Mati bi mu bila najrajši odgovorila, češ, saj prav zato bi je ne smel vzeti, a ni si upala izreči tega naravnost.

"Martin, mnogo moških je zelo nesrečnih," je začela po ovinkih, "ker jim žene ne morejo roditi otrok... Skoro vsak si želi postati oče in mnogo zakonov se razdere baš vsled tega, ker ni otrok... Martin, ali si nisi mogoče že kdaj želel otroka, svojega otroka? Ali ne misliš, da bi bil srečen, ako bi mogel pritisniti k sebi otroka, lastnega otroka, kri svoje krvi? Kako se je tvoj oče vzradostil, ko sem mu zaupala, da nosim pod srcem malo bitje — najinega otroka... In ko si se ti rodil, tedaj njegova radost ni vedela za nobene meje... In z menoj je bil ljubeznivejši in nežnejši kakor kdaj naprej... 'Kar nama zdaj manjka,' je dejal tiste dni, 'je še en otrok, dekletce ali fantek, da bi Martinček ne bil brez tovariša.' Toda ni bila božja volja, da bi se mu bila njegova želja izpolnila. Ti, Martin, se pa hočeš odreči tej radosti že zdaj, ko še ne slutiš, kako je sladka... Ali se ne bojiš, da bi pozneje obžaloval svojo nepremišljenost in prenaagljenost? Premisli! Da ti ne bo pozneje kdaj težko zaradi tega."

"Ne, mama, še nikdar si nisem želel tega. Saj si tudi drugi vaji ne želijo otrok. Vsaj iskreno ne. Mnogi le zato, ker jih znanzi zasmejujejo, češ, da so nezmogni. To jih boli. Mene bi ne bolelo. Jaz vem, da je delavcu veliko lažje, če nima otrok. Ni tako odvisen od gospodarjeve volje kakor oni, ki so očetje kopic otrok. Neki moj tovarš v tovarni, ki je šele osem let poročen, a ima že pet otrok, mi je že večkrat rekel, da je jalova žena za delavca pravi blagoslov. In jaz sem mu dal prav. Le brez skrbi, mati, zavoljo tega mi ne bo nikoli težko in Ema zaradi tega ne bom nikdar preziral."

Mati je nejevoljno vzdihnila; ni ji bilo prav, ker njene besede niso "padle na rodovitna tla." Martin je to uganil in tudi njemu ni bilo prav. Mračen in nezadovoljen se je odpravil spat, prvič brez pozdrava: Lahko noč.

Martinu je bilo težko, ker je mati prva vstala proti njemu in Ema.

(Dalje prihodnjik.)

ji bolezn. Govoril mi je o veri svetega Skarabeja in dejal, da moram polskati kolo življenja. To je zelo stara vera in veliko upanje ubogih plazeeh hroščev."

"In kaj imate od tega?" je vprašala gospa Zumzum. "Je vendar bolj pametno, da prideš ob pravem času na trg."

Hrošček se je pomikal s polomljeno nogo na telesu, s tresočim sunkom, da ga je bilo težko gledati.

"Lahko postanem zlatokrilček," je dejal tajnstveno.

"Je to plačan poklic?" je vprašala gospa Zumzum.

Bila je pač silno praktična gospodinja. Njene posode za med so bile neprekosljive in znane celemu mrčesnemu svetu.

"Bleščala bi se kot tekoče zlato in mogla bi letati. Počivala bi v rožah in vdihovala njih duh."

Gospa Zumzum se je pri tem spomnila svojega trga.

"Zdaj pa se moram res poravniti, konkurenca je velika." Pa je še rekla: "Vsekakor pa vam želim vsega najboljšega."

Romar s polomljeno nogo je romal dalje. Po cesti se je pripeljal voz.

"To je kolo življenja," je mislil romar s polomljeno nogo in mu hitel nasproti.

Kolo je zapeljalo čez njega.

Na cesti ni bilo drugega kot masa brez oblike.

Tisto uro je lezel na solnčnem jugu zlatokrilček iz jajčeca. Najprej je potipal s trepalnicami zadnjo levo nogo. Sam ni vedel, zakaj je to storil. Zadnja leva noga je bila zdrava in močna in se je bleščala kot tekoče zlato. Bila je celo lepša in blestevljajša od drugih nog.

Roke so dišale.

Kolo življenja je teklo dalje.

3. Neme prošnje

Čreda ovac se je nemirno stiskala.

Stara ovca je pripovedovala.

"Moja stara mati je to sama videla; bilo je nekaj bajnega, strašnega. Nikdo ne ve, kaj je to bilo. Tudi videla ni vsega. Ravno je šla mimo na pašo. Bila so vrata, ki so peljala v temen prostor. Ob vratih temnega prostora je dihalo po krvi. Videti ni bilo ničesar. Samo krik kostrunov je slišala, grozen krik. Preplašena je nato pribežala k ovcam."

Groza jih je sprejela.

Se je rekla: "Nikdo ne ve natančno, toda nekaj resničnega mora biti na stvari. Vsekakor grozno."

"Ne živi več tvoja stara mati," je pral kostrunček.

"Ne vem", pravi ovca, "je že dolgo od tega — odkar so jo odgnali."

"To je začetek; potem ne pride nikdo več nazaj", se oglase nekatere.

Ovčarski pes je zalajal bevkajoče in zagnal ovce na drugi konec pašnika.

Tu je stal ovčar in govoril s tujim človekom, ki ni bil nič podooben ovčarju. Barantala sta. Nato se je podal tuj moč v čredo s tridimi koraki in s večimi očmi cenil posamezne ovce. To niso bile ovčarjeve oči. Njegove roke so se dotaknile kostrunčka, ki je prej povpraševal. Zivalco je sprejel mraz. Tuja roka je bila drugačna od roke ovčarjeve.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravčasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljena; ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljena vseh naplajanih naročnin, plačite nam dopolnilo in navedite stari in novi naslov.

Nali zastopniki ne va družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Clearo za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člane \$6.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za celo leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski list stane za celo leto \$1.20.

Upravištvu "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Kostrunček je dobil krog vrata vrv.

"Tegale vzamem", je rekel tujec in povlekel iz žepa umazano denarnico z denarjem. Izplačal je. Živo bitje je postalo njegovo. Kupil ga je.

Prijel je vrv in vlekel kostrunčka s travnika na cesto. Čreda je zrla prestrašeno in topo v odhajajoča. Kostrun je obrnil glavo. Njegove oči so iskale sorodnikov in tovarišev. Nekaj se je v njem krčevito atisnilo, nekaj ga je zaklicalo, da bi se odtrgal in stekel nazaj.

Začutil je v glavi: "To je začetek, odgnali me bodo."

Toda ni se branil. Ker je brez moči. Kaj bi mu pomagalo?

Tolažil se je: "Saj ne bo najhujše; so še drugi pašniki. Gotovo me tje peljejo."

To je zaupanje, ki ga imajo živali, krotko vzgojene.

Zavila sta za vogal. Črede ni bilo več videti. Pašnik je zginil. Le iz daljave sta ališala lajanje psa in glasove pastirake piščalke. Veter jih je odgnal.

Bila je dolga pot. Tujec je stopal hitro. Mudilo se mu je.

"Truden sem in odpel bi si rad", je zaprosil kostrunček.

Bila je nema prošnja.

Šla sta dalje. Bilo je vroče in prašno.

"Prosim, nekoliko vode!" je rekel kostrunček.

Bila je nema prošnja.

Čez dolgo sta prišla v mestce.

Stopala sta skozi ozke vijugaste ceste, koder ni bilo pašnikov. To upanje se torej ni izpolnilo.

Obstala sta pred vrati, ki so peljala v temen prostor. Grozen duh je udaril v žival. Kostrunček je zmajal z glavo žalostno in zabeketal. Zgrozil se je pred vzduhom in temnim vzhodom. Strah se je zbudil v njem, podzavestno se ga je polastil velik strah.

"Domov bi rad šel," je povedal v tujega človeka.

Bila je nema prošnja.

Nemih prošnji nikdo ne sliši.

S spretnim gibom je mož ovil vrv krog kostrunove zadnje noge in potegnil živalco. Vrv je zarezala.

"Ze grem, ze," je prestrašeno zakričal kostrun. Trudne okorne noge so se podvzvale.

Bilo je le malo trenutkov, toda minevali so počasi. Nato se je znašel v temnem prostoru. Zduhlo je vonjalo po krvi in odpadkih — po mrličih njegove krvi. Ljudje ne smatrajo za potrebno, da bi vse to odstranili. Saj je vendar žival, žival za mesarja.

Tedaj je prišlo kostrunčka brezupno, hromo razočaranje. Razočaranje, v katerem so vse neme prošnje izginile v pozabo.

"Zdaj pride tisto nepojmljivo — tisto grozno."

In prišlo je.

Svet je poln nemih prošnji, ki niso nikdar uslišane. Žive ljudje, ki jih ne slišijo. Nemogoče je vse te neme prošnje naštet. To-liko jih je. Pa vendar bodo vse preštete. Zapisane bodo v knjigo življenja.

(Iz nemščine J. Koebeke.)

Boljšo zdravje

večja moč

Slabotni, bolehní moški in ženske bodo dobili v Nuga-Tone čudovito zdravilo in močno zdravilo. To zdravilo odpravi živost boleznih glavic. Da nove moč in oči odpravi bolezní in druge organe. Potem ko ste jemali Nuga-Tone nekaj časa, boste gotovo dobili boljši apetit, hrana se bo lažje prebavila, boste zdravili in močnejši in vaše spanje bo postalo in čudovito. Nuga-Tone se prodaja v lekarnah. Ako ga lekarar nima, rečite mu, da ga naroči za vas od trgovca na debelo.

Naročite Mladinski list,

najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Koliko dobi?

"Torej, zdaj ste me zavarovali proti ognju?"

"Da, gospod Kostrun."

"In če pogori nocoj moj kozolec, koliko dobim?"

"Natanko vam ne vem povedati — najmanj dve leti pa gotovo."

Nasvet za šumenje v ušesu,

Imate li šumenje kot bi svneli svneli v glavi — ali kot bi mrčes krožil — čun kot bi paro izpuščali iz lokomotive — ali drugo šumenje? Brez razlike kakšno so, jih želimo poznanstveno. Motiljo vas v spanju — navedite svoje navedbe, mogoče vodi to v večje ogledanje v mnogih stališih.

NASVETI BREZPLAČNO

Moral bi biti nasvet in pomoč za vsaj nered in to brez odlašanja. Ušesni Specialist Sproule, 63 Cornhill Building, v Bostonu je avditi svoj sistem za nasveti po tem dopisovanju brez da bi morali biti osebno navzoči na predstavi za nasvet ali zdravljenje ako je vaš slučaj prilagojen za to metodo.

Ta metoda se je pokazala zelo uspešna v različnih nerodnostih šumenja v glavi in ušesih in se ljudi živote križem Zdravstven dr. v Kanadi.

POLNO

IME

NASLOV

.....

Ako imate kakoršnokoli šumenje v glavi ali ušesih, izpolnite kupon in pošljite za nam takoj.

Mrs. Samska v Michiganu, ki je napravila to pred čezm pravi rešitev: "Le par vrstic, da vas obvestim, da se je vedno počutil do- bro. Je še skoro tri leta kar me je zasedlo šumenje v glavi, vsek dan pravim, to je blagoslov biti brez šumenja v glavi in ušesih." Pišite v angleškem, nemškem ali sloven- skem jeziku.

Da dobite ta navodila na šumenje v glavi izpolnite gornji kupon in ga pošljite na:

EAR SPECIALIST SPOULE

63 Cornhill Building, Boston, Mass.

MED ŽIVALMI

1. Velik trenutek

Sedel je v svoji kletki ptiček in s hrepenečimi očmi gledal v solnce. Bil je ptiček pevec in bilo je v kulturni državi, — vsekakor v taki, ki se tako imenuje.

V sinji daljavi so stale modre gore.

Mislil je ptiček. "Tam za bregovi leži jug. Samo enkrat sem preletel ta breg. Pozneje nikoli več."

Daljni bregovi so se mu zazdeli čisto blizu. Vedno bližje je prihajalo hrepenenje pred mrežo.

"Tako blizu so", je rekel ptiček, "ko bi vsaj mreže ne bilo. Ko bi se vrata vsaj enkrat odprla, — samo enkrat. Prišel bi veliki trenutek in v nekaj frofotajih bi bil za modrimi bregovi."

Zerjavi so se sellili. Skozi jesensko sopo je odmeval njih krik — otožno in vabljivo. Bil je klic po jugu.

Zginili so za modrimi gorami. Ptiček se je zaletaval v mrežo.

Prišla je zima in ptiček je u-molknil. Zapadel je sneg in modre gore so postale sive. Pot proti jugu je bila zavita v mrzle megle.

Prešlo je mnogo zim in mnogo poletij. Prešla so mnoga leta. Gore so bile modre in potem zopet sive. Ptičke selilke so prihajale z juga in odhajale na jug. Ptiček

v kletki je čakal na veliki trenutek.

In prišel je jasen solnčen jesenski dan. Takrat so se vrata pri kletki odprla. Pomotoma so ostala odprta. Hote tega ljudje ne store.

Prišel je veliki trenutek. Ptiček se je tresel od veselja in razburjenja. Previdno in plašno je smuknil in sfrfotal na bližnje drevo. Vse krog njega ga je begalo. Ni bil več vajen.

V sinji daljavi so stale modre gore.

A zazdele so se mu zdaj tako daleč. Predaleč za peruti, ki vsa dolga leta niso gibale za omrežjem. Pa mora biti! Veliki trenutek je tu!

Zbral je ptiček ves svoj pogum in vsa svojo moč in razpel peruti široko — razpel v polet proti jugu, daleč za modre gore.

Pa ni prišel dalje, kot do prve veje. Ali so mu peruti okrnele v dolgih letih, ali mu je kaj drugega v njem okrnele? Sam ni vedel. Modre gore so bile daleč, predaleč zanj.

Tiho je odfrfotal pazaj v zamreženo kletko.

Zerjavi so se sellili. Skozi jesensko sopo je odmeval njih klic — otožno in vabljivo. Bil je klic po jugu.

Zginili so za modrimi gorami. Tedaj je sklonil ptiček glavicco in jo skril med peruti.

Velikega trenutka ni bilo več.

2. Romar s polomljeno nogo

Majhen hrošč se je plasil s težavo po kameniti poti. Bilo je veliko zapreke na poti, veliko slamatih bilk in podobnih ovir, ki jih je moral prevladati. Prav naporno je bilo. Letati ni vedel. Bil je plazeeh hrošč. Vrhutega pa je še imel pokvarjeno zadnjo levo nogo in to že od rojstva. Vlačil jo je za seboj. Žalostna podoba. Pa je vendar romal pogumno dalje. Hrošči ne hodijo in ne potujejo. Oni romaajo. To je velika razlika.

"Pojdite vendar s poti", je kričala čmrlja, po imenu Zumzum in jezo godrnjala, "kaj bi se le tako potepal po cestah in motil častitljive gospe, ki gredo na cvetlični trg."

"Oprostite", je dejal romar s polomljeno nogo, "sem revež in moram romati". Pokazal je s ti-palnico na polomljeno nogo.

"Tako, tako", je sočutno dejala gospa Zumzum, "potem je to nekaj drugega. Nisem tega vedela. Bila sem tako naglo. Če danes ne prideš zelo zgodaj k cvetlicam, je vse prodano. Konkurenca je velika. Toda, zakaj morate vendar romati? Bi ne bilo bolje, da bi s svojo nogo ostali doma? Poročiti bi se morali. Imeli bi vsaj svoje pravočasno kosilo."

"Ne, jaz moram romati," je dejal romar s polomljeno nogo.

"Star hrošč mi je to povedal, ko sem se posvetoval z njim o mo-

POTEM KO STE

TEMELJITO

vzeli v obzir vse okolnosti prišli bode-
do zaključka, da je vaš denar
v istini siguren pri

**Kaspar American
State Bank**

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILLINOIS

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za venčnice in shode, vizitnice, častnice, knjige, koledarje, letake
tlač. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem
jeziku in drugih

**VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI**

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerna, unijako delo prve vrste

Plašite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA